

Èse de două ori in septemana: **Joi-a** si **Dominec'a**; era candu va pretinde importantia materieloru, va esi de trei scv de patru ori in septemana.

Pretulu de prenumeratiune,
pentru Austria:

pe anu intregu . . . . . 8 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . . . 4 fl. v. a.
„ patrariu . . . . . 2 fl. v. a.

pentru Romania si strainetate:
pe anu intregu . . . . . 12 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . . . 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresa si corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea seu speditura; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru **anuncie** si alte comunicatiuni de interesu privat — se respunde cate 7 cr. de linia; repetitile se facu cu pretiu scadiutu. Pretiulu timbrului cate 30 cr. pentru una data se antecipa.

Pesta, in 7 decembre n. 1872.

Dupa-ce alalta-ieri, joi, *noulu vechiu ministeriu magiaru*, sub firm'a *Szlavy* in locu de *Lonyay*, tocmai precum anunciaru in nrulu precedentu, se presentu Dietei si fu primitu si salutat cu — pucinu entusiasmu, — ser'a elu se presentu specialu in clubulu *deakistu* si se recomandu desclinitu partinirei lui. Cele petrecute in acestu clubu, pe cari organele partitei ni le comunica din firu in peru fora nici o sfiela, noi marturisimu ca facu a supr'a nostra impresiunea — parte a unei complotari seu conspiratiuni publice contra celor mai naturali si legitime drepturi ale poporaloru tieri, parte a — unei comedii teatrale publice!

In acea siedintia de joi a clubului, se infacisii si dlu trantitu ministru-presiedinte c. *Lonyay*, si dupa-ce si fece elu insusi o apologia lunga, dechiaru ca are se remana credintiosu si activu membru alu clubului si partitei, er cameradii mamelici i aplausera — plus quam satis, insusi Fr. *Deak*, carele propriamente l'a trantitu, i cantu unu psa'mu de lauda si de marire, intru carele repetendu spusa, ca — nimic'a n'a creditu si nu crede din invinovatirile ce se facu *onorabilitatei* sale! Astfelu acesti domni farisei, astadi lauda si gagiuledia pre acel'a, pe carele ieri lu condamnara si trantira cu rusine!

Insusi magiarulu *deakistu* „*Szab. Sajto*“ se areta in nrulu seu de astadi indignatu de acesta manifestatiune absurda si fora basa morale. Elu eschiamu: „Deca partita *deakiana* intr'adeveru asi d' multa alipre a avutu catra *Lonyay*, deca acesta partita, precum a respicatu *Deak*, intr'adeveru a avutu convictiunea, ca grelele suspiciuni, redicate in contra lui *Lonyay*, n'au fostu alt'a de catu calumniu, — atunci pentru ce scopu, din ce motivu s'a schimbatu cabinetulu?!“

„Dupa tote si din tote, demonstratiunea nu se pote privi atatu pentru *Lonyay*, catu in contra lui *Szlavy*!“

Acesta este moral'a politica. Asia se manifesta demnitatea omenesca in cercurile mai nalte. — Apoi societatea se n'aiba urgente trebuintia de reformare si reorganizare?! —

Tote foile ieu la critica discursulu ministrului-presiedinte *Szlavy*, cu carele acest'a alalta-ieri presentu „*noulu ministeriu vechiu*“ ambeloru case ale Dietei, dar mai vertosu Casei reprezentantiloru. Critic'a este preste totu favorabile, recunoscendu-se, si cu dreptu cuventu, tienorea simpla, scurta si lipsita de frase голе — a acelui discursu. Dlu nou ministru-presiedinte nu desvoluta nici o ideia noua, nu preocupu nici intr'o directiune, de unde nici nu potu vatemu pre nime! Elu insira obieptele ce ministeriulu crede de urgentia ale deslegu mai antai, si aci — nu era grea alegerea.

Ce multi asteptau se auda din gur'a dlui *Szlavy*, tocmai aceea densulu retacu absolutu, ca si cum aceea ar fi unu lucru indiferentiu seu de prisosu; adeca, densulu nici cu unu cuventu nu indegetu, ca cum s'a intemplat, pentru ce cauza s'a schimbatu Cabinetulu *MSale*, si a nume cum de s'a schimbatu remanendu totu acel'a, si numai escamotandu-si capulu?! —

Acesta cestiune, ori catu impare ea de ciudata si delicata, intr'unu parlamentu adevratu nu potea se fia trecuta cu tacerea; la noi insa parlamentarismulu, pre cum si acesta intemulare dovedesce, este numai o mesculantia domnesca, pentru d'a insiel'a lumea, se creda

ca suntemu liberali, pre candu adevratu este tocmai contrariulu. Dlu *Szlavy*, ori cum o suceu si invertea, nu era cu potintia a tracta acea cestiune fora a blama si pe partita domnitoria, si sistem'a, si tota administratiunea. De aceea a tacutu. Astfelu de abnormitati ca si la noi, numai prin tacere se potu sustiene. Si asi, si acesta tacere dovedesce, ca noulu d. min.-presiedinte are pricepere si tactu.

Mai alalta-ieri percurse tote diariile capitalei faim'a, ca b. *Majthényi*, *patriarchulu magiaru* alu bisericeii serbesci autonome din Austro-Ungaria, si-a datu demisiunea din postulu seu straordenariu. Acesta faima s'a adevratu de fapta complinita, — nu insa cu scopulu, seu din motivulu, ca dora dsale i s'ar fi uritu a maltrata institutiunile bisericesci si a da scandalu natiunei serbesci, nu din crutiare catra serbi, ci — numai pentru forma. Postulu dlui b. *Majthényi* este o abnormitate si se basedia curatu numai pre increderea guvernului; deci schimbandu-se ministeriulu, dlu *Majthényi*, de mare constitutionalistu ce este, (casi toti dd. magiari, dispunatori de tiara,) trebui se-si depuna mandatulu luat de la ministeriu *Lonyay*, si se se puna la dispoziatiunea noului — vechiu guvernulu, carele — firescu i va renoi increderea si mandatulu. —

Fratele „*Magy. Polgar*“ din Clusiu er vine o data a se face facia de noi ca — nu ne pricepe. Nu vre se ni pricepea vorbu nostra cu liberalii magiari, respingerea insinuatuniloru si atacuriloru loru in contra nostra, ce de curendu intreprinseram in trei pri ai fioiei nostre. Crede ca noi n'am avu cauza d'a ne plange a supr'a opozitiunei magiare si ca n'ar fi consultu a atacu pre liberalii magiari si a strica armonia ce s'a restatoritu intre noi.

Minunatu! Dar de ce nu spune acesta fratele „*M. P.*“ domniloru ungari liberali, cari ni facu afronturile cele grave, pre cum am respicatu si aretatu? Pasirea nostra a fostu defensiva, si deca ii-am atacatu, am facutu numai aperandu-ne.

O data pentru totu de un'a am dorl se se scia, ca noi de la nime, si mai pucinu din taber'a liberaliloru, potemu se suferimu atacuri nedrepte, imputatiuni nemeritate, escamotagia de adeveru!

Nemic'a insa nu pote se no dora mai multu si mai afundu, de catu miserabil'a insinuatune, ca — noi causamu si sustinemu necultur'a poporului, pentru scopulu agitaciuniloru nostre daco-romane, — pre candu Ddieu ni e martore, ca tocmai aceea ni e cea mai amara superare pre domni magiari, ca — prin sistem'a si medilcele loru ni impodeca cultur'a poporului, cautandu-si chiar ei garant'a stepanirei peste noi in necultur'a poporului nostru!

Si apoi — veda stimabili dd. colegi de la „*M. Polg.*“ cum in acesta privintia judeca si foile nepracuate chiar ale domniloru de la potere, veda — buna ora, ce scrise in acesta privintia de curendu „*Panonia*“, cum ea apuse si areta chiar, ca guvernulu este caus'a decaderii scoleloru poporole chiar si la magiari!

„*Legea* de instructiune e-sist' dej' de patru ani; avemu totu felulu de consiliari scolari, inspectori scolari o multime, unu aparatu administratiune forte scumpu privighedia peste scolele poporului magiaru; — si totusi, vai ce trista este starea scoleloru nostre! Nu ar crede cineva candu spunomu, ca esiste unu cercu scolaru unde 20 de invetiatoriu nu sciu se seria! cercuri unde 25 procente de invetiatoriu nu cunoscu cele patru specie, etc.“ Astfelu se sprime citat'a fioia despre ungari si-apoi dlu *Szathmáry* in „*Hon*“ vine a ne tracta pre noi romanii de cultivatori ai intunerecului si de

tradatori ai patriei! Rusine mare acesta, si cu atat'a mai mare, deca dd. liberali magiari nu o sentiescu.

Nu liberalii magiari potu fi chiamati ai indreptatiti a redica a supr'a nostra petr'a, in caus'a negriroi de cultura; atace ei — si pentru noi, si pentru ei, pre conatiunaliu loru de la potere, si atunci — ne vom inteln si inti lege. —

In diu'a de 3 dec. adunarea natiunale din Versalia alege comisiunea de 30, pentru proieptele de sistemare a Republicei. Dupa cum de mare si generale a fostu bucuria pentru reesirea guvernului cu propunerea sa pentru acesta comisiune, intocmai de mare si generale este superarea si necasulu pentru rezultatulu alegelei. Dintre 30, numai 11 republicanisira alesi, er monarchisti 19 insi. Votarea a fostu secreta, si monarchisti au intrunitu 362 de voturi, er republicanii numai 338. De aci se da cu socotela, si de buna sema nu fora cuventu, cumca in inim'a loru multi si dintre accia sunt monarchisti, cari pre facia, sub impresiunea opiniunei publice joce pre republicanii conservatori! — Astfelu fiindu, nime nu se va mira, ca opiniunea publica in Francia pre di ce merge totu mai imperiosu cere *disolvarea adunarei natiunale* si provocarea votulu generalu alu tieri la o noua alegere! —

Scandalulu la culme!

Ni se impare ca — in „*Romania libera*“ mesur'a ar fi plina, plina pana la redundare! Dej' si foile straine, chiar — ba mai vertosu ale domniloru reactunari nemtio-magiari, cu cari guvernulu lui *Carol*, de aprupe trei ani par' ca a datu man'a si lucra in armonia, — chiar si acelea scriu cu indignatiune despre scandalele intemplate in teatrulu celu mare si despre *torturele* la cari au fostu supusi unii juni sburdati, din famlii bune, din societatea culta si cari torturi, dupa descoperirile dlui c. *Boliacu*, se fia de comunu usitate sub acestu guvernulu de astadi!

Candu o data astfelu de invinuiri se facu unu guvernulu, si a nume unu guvernulu ce se dice constitutionalu, unu guvernulu alu unu Domnitoriu ce a juratu pre constitutiune si carele se intitulu — „*din gratia lui Ddieu si prin voia natiunala*“, se facu — nu mai multu numai in press'a de a casa, cea opozitiunale, cea de partite, ci in lumea culta si chiar in organele acelora cu cari guvernulu de Bucuresti se mandresce a merge mana in mana, a apera interesele ordinei si progresulu, — atunci, deca in sferile de susu mai este unu picu de sentiune de onore, de patriotismu si de bunacuvintia, *deterinta de retragere de la potere este imperativa*, si or'a suprema a batutu.

Lonyay, celu omnipotinte, — la noi in Ungaria cea pseudo-constitutionalu, reactunaria si impilat'oria de popora, optu dile dupa-ce in publicu fu inculpatu de a dreptulu de *neonestitate*, macar ca partita sa si chiar monarchulu dechiarara susu si tare, ca nu credeu nici un'a dintre grelele imputatiuni, — in faci'a opiniunei publice, alarmate si scandalisate, totu trebui se se retraga cu rusine: Ore stepaniu din Bucuresti, cari intru tote si-au luat de modelu pre ale nostre guvernii reactunarie, intru respectarea opiniunei publice — nu vor urma esemplulu?! —

Este adevratu, ca nainte de unu anu si mai bine, chiar noi am fostu, cari in publicu, in Camer'a Ungariei am fostu suspitunatu pre guvernulu magiaru de *torture*, comise in cetatea Segedinului prin comisariatulu de lotri, contele *Ráday*, si si aceea cauta se spunemu, ca mi-

nisteriulu nici pana astadi n'a fostu in stare a se curati de totu de acea suspitiune, fora ca totusi se vre fi constrinsu a da vr'o satisfactiune opiniunei publice, — da, concedemu; insa acea suspitiune, dora tocmai pentru ca noi, inversiunatii contrari ai domniloru magiari o sustineamu, n'a fostu spriginita de press'a — nici cea opozitiunale intr'ega, nici n'a devenitu obieptu de discusiune in diaristic'a europena; d'alta parte a colo era vorb'a de *lotrii si de talharii preveniti*, seu de unii omeni — dora fora causa suspitunati de criminalitati ordinare, er nu de copilarii ca cele comise prin junii romani in teatrulu din Bucuresti.

Noa ni jace la inima ca si veri carui altui romanu onorabilu, *onorea si numele bunu* alu romaniloru si desclinitu alu statulu, tronulu si guvernulu romanu; noi deci, dupa grelele si defaimatoriele invinuiri de tortura, ce se redica pretotindeni contra prefectulu politiale nemedilocitu alu guvernulu din Bucuresti, pre onorea acestui guvernulu ceremu satisfactiune deplina si eclatante. *Numele romanu, onorea romana este vatemata de morte!*

MSa, principele *Carol*, carele cu mandria porta ilustrulu nume de *Hohenzollern*, si ministriulu seu de astadi, ai carui unii membri odeni'ora atatu de multu tieneau la onorea numelui loru, se se socotesca bine, ca in dlu *Hiotu*, prefeptulu de politia din capitala, au dej' pre alu *cincilea prefeptu* palmuitu si batjocurit in publicu, si ca astfelu de loviri grele in moral'a si autoritatea unu guvernulu, nu se potu repara, de catu printr'o satisfactiune eclatante, data opiniunei publice, prin demisiunare! fiindu ca de altmintrelea, — dar urmarile la din contra, credemu ca nu e trebuintia se le insiramu.

Personele, caroru noi prin acesta venimu a ne adresa, sciu pre bine, ca noi n'avemu in contra-li nici o preocupatiune, si ca — nici in lupt'a de partite, ce de ani se continua in Romania intr'unu modu fora a semenare, nu suntemu ingagiati: deci rogamu ca cuvintele nostre se nu fia reu intrepertate, ci apretuite dupa valorea loru morale si natiunale! —

Decursulu crizei in Francia.

Evenimentele in Francia se succedu cu o rapedime — propria caracterulu vivace alu acelei mari si illustre natiuni. Confiotulu intre presiedintele Republicei, dlu *Thiers*, si intre monarchisti, acesti omeni multu egoisti si pucinu patrioti, — noi l'am indegetatu pre scortu; dar acelu conflictu, seu proprie crisa prupta pentru Republicanismu si Monarchismu, este de parte d'a fi incheiata definitivu; monarchisti nu sunt omeni cari se se dee batuti si se capitule; acum 80 de ani ei si-au platitu preocupatiunile si aspiratiunile monarchice cu preste 50,000 de capete, cadute sub bard'a guilotinei, dar — totu nu s'au lapedatu de ele! Nici astadi, ori catu vedu ei ca tier'a primesce Republic'a si se reulege iute in aerulu liberu si sanetosu alu ei, — nu li pasa; ei lucra neobositi, oblu, cu tote medilcele, licite si nelicite, pentru trantirea Republicei si redicarea tronului!

De aceea noi, cei-ce nu suntemu preocupati de persone si familii si interese particulari, ci dorimu prosperarea si fericirea totulu, a natiuniloru si tiereloru preste totu; noi cari astadi credemu, casl dlu *Thiers* si casi toti filii maranimosi ai natiunei francese, ca restaurarea primatulu Francei in Europa si chiar in lume, numai prin Republica este posibilu si ca — numai o Republica francosa pote se fia poporaloru, umanitatei chiar, garantia in contra reactiunei, in contra recaderii genulu omenescu in barba-

ri'a trecutului, -- noi cu de a dinsu cauta se ne interesamu de cele ce se petrecu in Francia, din momentu trebuie se urmarim cursulu dezvoltare luptelor de a colo. De acesta convic-tiune condusi, promiseram ca vom tracta mai cu de a menuntulu cele intemperate in dilele de 29 si 30 noemvre in aduarea nationale din Versalia; si acuma eta venim a ni implini en-ventulu, estragendu din „*Republique francaise*.”

La ordinea dilei a fostu propunerea co-misiunei *Kerdrel*, prin carea se atientea a es-chide pre dlu *Thiers* de la tribuna, er pre mi-nistrii sei a-ii supune camerei.

Din partea guvernului mai antai se scola ministrulu de justitia *Dufaure* rostindu princi-palminte urmatóriele:

Dufaure: Mai nainte de ce adunanti'a nationale ar incepe acesta mare discussiune, guvernulu a aflatu de bine, a face cunoscuta opiniunea sa si positiunea ce vre se iee elu in aceasta importante discussiune. In 13 nov. con-formu usului ce convine tieriloru libere, dlu presiedinte alu Republicei, printr'unu mesagiu a facutu cunoscuta adunantiei starea materiale si morale a tierii, indegetandu cu o cale si re-formele ce elu le-a credintu necesari pentru tierra. La aceste nebile si patriotice intentiuni, unulu dintre oratorii eminenti ai *Dvóstre*, póte cá -- cu buna intentiune, dar nu la timpulu cuvenitu, a propusu esmiterea unei comisiuni pentru a se consultá, daca Adananti'a se re-spunda la Mesagiu. Acesta Comisiune nu s'a timentu strictu de propunerea dlui *Kerdrel*; ea a aflatu cu cale a responde insasi la Mesagiu, si noi nu ne plangemu pentru acest'a. -- Re-spunsulu comisiunei consiste in doue lucruri: unu reportu si una propositiune. De reportu, nu voui dice nimic'a, cáci elu ar poté suscité debateri iritanti, dar voui se graiescu numai cuvinte de pace. -- Cátu pentru propositiune, ia acest'a se pretinde alegerea unei comisiuni pentru a elaborá unu proiectu de lege despre responsabilitatea ministeriale. Presiedintele Re-publicei insa, precum reportulu comisiunei re-cunosce, inca s'a dechiaratu pentru regularea responsabilitatii ministeriale, si elu a pusu nu-mai una conditiune, de carea voui vorbi mai la vale. Dar, pentru a constatá adevurul, se ne-ntrebamu: óre ce responsabilitate nu esiste dejá de multa? Se póte ére presunome despre noi, vechii parlamentari ti, cá nu am acceptá responsabilitatea naintea *Dvóstre* si naintea tier-rii, acea responsabilitate ce esiste dejá de atunci, candu ati proclamatu pre dlu *Thiers* de presie-dinte alu Republicei si candu elu Vi-a presen-tatu ministrii sei. Audit'ati d'atunci a se vorbi cá ministrii cauta a se pitulá la spatele presie-dintelui, pentru a scapá de responsabilitate?

Eu vorbescu in numele meu si alu cole-giloru mei. In cátu pentru mine, eu primescu a supr'a mea responsabilitatea pentru tóte pro-iectele mele de lege, pentru tóte resolutiunile si faptele mele.

Intr'unu pasagiu alu reportulu, comisiunea se vaieta pentru continu'a interventiu a presie-dintelui in adunantia. In acest'aprivintia me voui splicá sinceru si resolutu. Resolutiunea *Dvóstre* de la 31 aug. 1871 a prevediutu cá interven-tiunea eminentului oratore, pe care l'ati alesu capu alu poterii esecutive, va fi nu numai le-gitima, dar une-ori absolutu necesaria; si *Dvó-stre* ati decisu cá presiedintele Republicei póte luá cuventulu candu elu va affá de lipsa, fora a se fi insinuatu previe la presiedintele Adu-nantiei. Astadi, sub titulu de responsabilitate ministeriale, vreti se-lu opriti a si redicá mai departe cuventulu pe acesta tribuna.

Nici o data intr'o terra libera, unui mem-bru alu reprezentantiei poporului, nu s'a detrasu dreptulu, d'a parteoipá la debateri. Totusi, noi nu pretindemu eschiderea acestei cestiuni de la competinti'a comisiunei constitutiunali ce pro-punemu a se alege. Vom vedé insa ce compen-satiune poteti dá pentru acesta restrictiune a poterii presidiali. Cáci -- ce e dreptu, presie-dintele Republicei Statelor-Unitate nu intrevine in debateri, dar elu are unu dreptu, dreptulu de veto suspensivu, si are doue camere, de ori-gine si natura diferita, dintre cari un'a ilu póte aperá candu cea lalta ilu ataca. Se cautamu deci in organizatiunea publica una compensatiune pre sém'a presiedintelui Republicei, pentru per-derea dreptulu de a-si aperá elu insusi resolu-tiunile sale. Propositiunea comisiunei deci e pré augusta, ve rogámu dara a o estinde, si eta propositiunea ce guvernulu submite Adunantiei.

„Una comisiune de trei-dieci de membri se se aléga, spre a presentá unu proiectu de lege pentru regularea atributiuniloru poterei

publice si a conditiuniloru responsabilitatei mi-nisteriale.“ (Aprobári in stang'a.)

Batbie: „Nu vreu se respundu la discursu dlui ministru de justitia, ei voui numai a observá, cumca ni este imposibilu a ne pronun-ciá indata in privintia propositiunei sale. Ceru deci in numele celoru de unu principiu cu mine ca se se suspinda siedinti'a pre una óra.“ --

Acesta propunere se primesce si siedinti'a se suspinde. (Sunt 3¼ óre.) -- In publicu si in sala domnesce o imensa iritatiune. Comisiu-nea se intrunose in siedinti'a; ea primesce de-chiaratiuni de la dlu *Thiers* si de la ministrulu de justitia, er' ministeriulu dupa aceea tiene consiliu. *Thiers* din candu in candu apare in sala si pretotindeniá e incungiuratu de ai sei. -- Abiá la 6½ óre se redeschide siedinti'a.

Batbie. (Ah! ah! -- Chut! chut!) Dupa ce comisiunea s'a consultatu, ea dechiaru cá persiste a sustiené conclusiunile reportulu seu, si cá nu póte acceptá propositiunile guvernului. Ea cere discussiunea imediata.

Dufaure: Guvernulu inca 'si sustiene propositiunea. (Aprobare in stang'a si strigári „la votu!”)

Thiers: Eu pricepu nepacienti'a camerei. Ferbintea mea dorintia este a nu prolongi an-sietatea tierii si a Camerei. Nu me opunu ce-rierii d'a votá fora discussiune, desi asi preferi una desbatere.

Se primesce desbaterea pre manedi.--

Siedinti'a din 30 noemvre.

Presiedintele Republicei, dlu *Thiers*: Domnii mei! Fora indoiéla, *Dvóstre* poftiti expli-catiuni din tóte partile acestei Camere, in pri-m'a linia de la regimu. Dreptu aceea ieu cu-ventulu fora interdiate, cu intentiunea d'a face se încete asia-numit'a ambiguitate, ce ni intu-neca reportulu intre noi. Nu acesta trista po-tere de guvernaré ce o am, vreu eu se o aperu; bucurosu o cedu altor'a cari póte c'ar folosí-o mai bine; responsabilitatea insa pentru resul-tatulu acestei debateri vreu s'o derivu de la mine. -- Candu acú câteva septemani v'ati intrunitu aci, s'a manifestatu sentiulu nesecurita-tei stáriloru nóstre si necesitatea, d'a nu pro-clamá acest'a s'eu acea forma de statu, ca a prevedé guvernulu cu potestatea necesari: pentru pros-perarea secura si regulata a tierii. Mesagiulu acesta cestiune n'a potut'o trece cu vederea.

Pre candu cuvintela nóstre au excitatu o via emotiune, comisiunea esmisa escedendu mandatulu seu, a respunsu la Mesagiulu nostru cu una adresa formalé. Si ca dice acesta adresa? Pe candu noi v'am provocatu a examiná cu seriozitate certe mari cestiuni politice, intr'unu spiritu conservatoriu, nóa ni se respunde cu o cestiune personale. Acuma *Dvóstra* (aréta cu degetulu spre monarchisti) vreti se vorbiti nu-mai de persón'a mea si de deseaa mea presentia la acéta tribuna.

Mi se imputa cá esiste o asia-numita ar-mata de desorine. Ei bine; ea esiste din ne-norocire, ea e infricosiata; e bine a luá con-tra ei mesulare necesarie; dar pentru aceea *Dvóstre* nu faceti bine cá presentati Francia naintea lumii totu de un'a amenintata de res-turnare generale. Acea armata revolutiunaria esiste in tóte tierile si am poté dice ca in mo-mentu Francia are a se teme mai puoicu de ea, pentr cá de curendu a nimicít'o. Poi se nu esagerámu fortiele acestei armate. Noi aici nu traimu intr'unu stotu orientalu de selavi. Poporulu nostru are drepturile sale, si elu le cunosce -- dorere, mai bine decâtu detor-intiele sale. Passiunile sale cele rele de multe ori se irita cu doctrine false si perniciose; nu i se spune cá numai prin lucru, si cu timpulu póte ajunge acolo unde aspira elu. Eu i-am spusu acest'a in timpurile cele mai periculoase. Am disu lucratoriloru: „*Voi sunteti stepani preste braciata vóstre, preste labórea vóstra, voi poteti încetá lucrulu; dar facendu acest'a, ve veti ruind pre voi insive si tier'a.*”

Se dice mai departe acestui poporu, cá capitalulu ilu oprime. Eu i-am disu: „*Capita-lulu, sunteti voi, este econom'a vóstra pusa in conditiunile cele mai remuneratórie pentru voi.*” In acestu modu aperu eu de patru dieci de ani societatea francesa, cu cuventulu si cu fapt'a. (Aplause.)

Se dice si mi se imputa mie cá outare par-tida nu crede in Ddieu! Eu n'am a penetrá in consciintiele ómeniloru; dar' acest'a e adever-ratu si tare me dóre, cáci acesta necredintia este o degradare pentru suflete si pentru tierra. Da, sunt ómeni cari 'si inchipuescu cá studiulu nature i combate idei'a de Ddieu. Eu, din contra,

cu cátu mai multu studiediu natur'a, ou atátu mai multu me convingu cá ea proclama pe au-torele ordinei universale, in carea suntemu asie-diati noi. (Aprobare.) Numai unu falsu studiu alu naturi póte proclamá ateismulu.

Nu, nu; Ddieu permite ómeniloru tóte erórele; dar' aceste erori treou, si societatea moderna, éra mai pre susu a nóstia crestina, nici o data nu va acceptá aceste doctrine de-estabili. (Nóna aprobare.) Eu din parte-mi potu dice si mai multu: Acú cáti-va ani am combatutu, separatu de amicii mei politici, o politica ce atientea opresiunea santului scaunu, si prin urmare, opresiunea tuturoru credintiosiloru catolici. (Aprobári.) Éta doctrinele politice, sociale, morale, religiose, ce le-am practicatu eu in tóta viéti'a mea. Dupa unu astfelu de tre-cutu am refusat de a responde la imputatiunea, cá si eu asi fi complice acelor doctrine.

Mi se ié in nume de reu, cá sum aplau-datu si din acesta parte! (aretandu spre stang'a radicalé.) Eu vi voui spune caus'a acestei aplau-dári si voui delaturá ambiguitatea ce se atribue atitudinei mele.

La Bordeaux, mi-ati oferitu potestatea intr'unu momentu, candu pentru mine a fostu una obligatiune imperioasa d'a o acceptá. (Fórté bine! fórté bine!) Au dóra póte dice cine-va cá eu m'am rogatu se mi-o dati?! (Aprobare vivace in stang'a.) Pusu-mi-s'a vr'o conditiune atunci, candu 600,000 de prussi ocupau inca tiér'a? Vorbít'ati atunci de Republica ori de monarchia? Nu, nu. A fostu una forma de gu-vernamentu data de evenimentu: Republic'a.

Eu óre mi am datu titulu de capu alu po-terii esecutive alu Republicei franceze? Daca careva dice cá eu l'am rogatu pentru votulu seu, se-mi spuna aci in facia. Si corespons'a óre acestu titlu trecutulu meu personale? Nu. -- Eu am cunoscutu bine situatiunea si am vedutu cá pacea interna numai prin Republica se póte sustiené.

Cine dintre *Dvóstre* are fi cutesatu numai, a pronuciá cuventulu monarchia? Parol'a atunci a fost: a stimá opiniunea si convic-tiunea fie-caruia; eu inca am spusu din capulu locului cá, daca vom guverná bine, numai Re-public'a va avé se profite. Ati fi poftitu dóra *Dvóstre* ca se fimu guvernatu reu, pentru ca se nu fía profitatu Republic'a? (Larma in drépt'a; ilaritate si aplause in stang'a.) Eu din par-tea mea am promis a guverná, nu dupa prin-cipale unei partide nici chiar dupa ale mele, ei numai in interesulu salutei comune si alu pácii publice.

Acest'a este politic'a cea buna, aceea pe carea eu o opunu „*guvernamentulu de comba-tere.*” (Aprobare in stang'a si in centru.) Acosta politica consiste intru a ocupá terenulu celu mai favorabilu pentru a combate reulu si pen-tru a suprimé pre cei ce l'ar poté spori si pe care terenu toti patriotii potu dá man'a unii cu altii. Neurmarea acestei politice este caus'a cáderii tuturoru guverneloru monarchice in Francia. -- Intréga partea despre média-di a tieriei s'ar fi rescolatu contra nóstra, daca si numai prin minte ni-ar fi venit a restabilí Monarchi'a.

Pre timpulu candu „*Comun'a*” érá la po-tere, din tóte orasiale mai mari au venit la mine barbati de incredere si mi-au disu: „*Noi urimu Comun'a; dar dechiaru-ni DTA sinceru: lucrí óre pentru Republica s'eu pentru Monar-chia?*” Éra eu am respunsu: „*Adunanti'a na-tiunala este calumniata; ea -- ce e dreptu, posiede aderinti passiuati ai monarchiei, dar nu conjuratori; eu din parte-mi Vi dau parol'a cá voui sustiené Republic'a!*” La care dechiarati-une mi s'a replicatu: „*Noi Ti credemu si ast-felu Ti prometemu cá nu vom agitá orasiale.*”

Acest'a a fostu mantuirea vóstra. Acum cá avem o armata tare, póte vorbi totu insulu dupa parere sa, si a sustiené contrariulu. *Da, eu mi-am datu parol'a atuncia; pre Dvóstre póte cá nu ve ingagiédia, pre mine insa me in-gagiédia.* (Aplause alarmatórie in stang'a.)

Eu, vechiulu aderinte alu monarchiei tra-ditiunale, am promis a sustiené Republic'a, si mai bine voui repasi, de cátu a nu-mi tienst pa-rol'a si a comite unu actu abominabilu. -- Par-tidele potu se me lapede ca pre unu instru-mentu ne mai folosibilu, eu -- nu me voui plange. Daca *Dvóstra* ati scí cátu de greu mi cadu cele optu-spre-diece óre de lucru pe fie-care di, mi-ati crede, cá n'am nici o placere si nici unu interesu particulare d'a guverná. -- Daca credeti cá interesele Franciei sunt de acordu cu monarchi'a, pronuciati-ve resolutu, si luati poterea. Dar lucrati, faceti tóte -- francu si sinceru. (Aprobári in stang'a, tumultu in drépt'a.)

Eu am fostu monarchistu. Daca astadi sum republicanu, caus'a este peniru cá acuma sum convinsu, cumca Republic'a singura e pos-ibile. Me'ntrebati cá de ce me aplauda acesta parte? (aréta spre partid'a radicalé.) Éta pen-tru ce. (Aprobare tumultuosa in stang'a.) Nu pentru cá asi fi intru tóte de opiniunea ei, ci pentru cá am dechiaratu si repetiescu, cá in Francia nu e altu ce posibilu de cátu numai Republic'a conservativa. -- Nu, eu nu aspiru la potere; dar eu vreu s'aparú sinceru si francu naintea tierii, si naintea istoriei. De coivoci-tate deci numai póte fi vorb'a, cáci francheti'a mea a disipat'o.

Daca Dvóstre poteti face monarchi'a, fa-cesti-o. Daca n'o poteti face, respectati fapt'a: Republic'a impusa de evineminte. Supuneti-ve! Nepotendu deci a incungi irá Republic'a, vi-am disu, se starnim a o formá conservativa. Eu nu sum omulu politice de combatere. Candu pacea publica e perturbata, atunci si eu sum pentru cea mai rigorosa aplicare a poterii; in timpulu de pace insa moderatiunea este necesaria, nu-mai astfelu potendu-se linisf tiér'a. „*Guverne-mentulu de combatere*” este ace'l'a, care a dusu la perire dejá mai multe monarchii.

Mi se dice: tiér'a nu e republicaná. Maio-ritatea numerica insa e. (Aprobare in stang'a, larma in drépt'a.) Eu dechiaru cá candidatii republicanii au mai multe sianse de cátu ceia lalti. (Aprobare.) Faceti alegerile cu politic'a vóstra de combatere, si veti vedé. Cu politic'a mea, alegerile vor fi mai bune de cátu ale vóstre. -- Acest'a e opiniunea mea si -- cre-deti-mi, si a tierii. (Larma in drépt'a, aprobare in stang'a.)

Nuam unu cuventu am inca pentru a de-scinde de pre acesta tribuna cu inima linisita, desi nu usiora.

Mi se dice: DTA vrei a angagiá viitoriula si a apucá pre o cale pe care opiniunile nóstre vor fi angagate. -- Eu respundu: Nu uitati cá noi suntemu obligati a sustiené Republic'a. Ne-cesitatea ni-o impune. Si fiindu cá n'o poteti ignorá, nu este óre mai bine, ca insive se ajutati a o consolidá?

Mi se facu imputári cá pré a dese ori aparú la tribuna; dar potu-se óra validitá intr'o republica cu capu responsabilé, legi casti intr'o monarchia fora capu neresponsabilé? Pana ce nu posedu dreptulu de veto, trebuie se-mi a-peru principale si politic'a si se-mi aperu persón'a. Candu m'ati denumitu de presiedinte alu Republicei, dóra n'ati vrutu se aveti in mine unu selavu, o papusia ci ati pusu ceva valóre pre facultátile mele, si daca din candu in candu me supunu vóa, o facu numai in interesulu tier-rii. Eu nu protindú ca se elaborati o perfecta constitutiune, ci numai ca se nu sulevati o ces-tiune speciale, de dupa carea se pitulesce unu votu da ne'ncredere. Daca nu posedu increde-rea vóstra, spuneti-mi acést'a in facia. M'ati face celu mai fericitu omu, daca m'ati redá viétii private si acelor nobili studia, pe cari cu inima atátu de grea le-am parasitu.

Ori cum se fía insa votulu vostru, joru naintea lui Ddieu si a ómeniloru, cá acesti doi ani am servitu patriei mele cu devotamentu nemarginitu.“ (Aplaudári prolongite.)

Acest'a este discursulu betranului si de insolentii monarchisti multu neagitului *Thiers*; ilu reproduseram precum am disu, numai in liniamentele sale principali, cáci in intregulu seu a-lu reproduce, nu ni permite angustulu spaciú. --

Dupa *Thiers*, unu d. monarchistu, *Ernoul*, se sill a demustrá onorabilitatea si patriotismulu monarchistiloru; dar in desiertu, cáci *Thiers* prin discursulu seu a ascuratu unu efectu, de tóta publicistic'a européna ilu analisá si comen-tá, si propunerea amintita mai susu, a minist-rului *Dufaure*, precum spuseram in nrulu trecutulu, s'a primitu. --

Intr'aceaa fractiurile monarchice tóte au datu man'a in solidaritate pentru combaterea si trantirea Republicei. De locu mane-di, in 1. dec. esira cu o propunere prin care ministrulu de interne, dlu *Lefrane*, se admoniá „a observá si aplicá legea” contra manifestatiunei -- dupa iesutiútoru pricepere -- „*criminalé*” a mu-nicipalitatiloru prin trantirea unei multime de adrose de inoredere catra dlu *Thiers*, spre a-lu incuragiá intru sustienerea si consolidarea Re-publicei. -- Si acesta propunere -- dorere, s'a primitu cu o majoritate de 6 voturi, de unde dlu *Lefrane* si a datu demisiunea.

In faci'a conjuratiunei Monarchistiloru, -- cáci ce alt'a de cátu conjuratiune se póte numi

aliantii lor sub egid'a lui *Rouher*, fostului vice-imperator sub Napoleone? — Republicanii, cu *Gambetta* in frunte, au decis a lua din re-doteri ca toate comunale să faca petitiuni pentru disolvarea Adunantiei actuale, si o noua alegere, pre aceta cale credindu ca Monarchismulu in Frantia se va inmormenta pentru totu de un'a.

Diet'a Ungariei.

Pesta, in 5 dec. n.

Momentulu eschisivu alu siedintii de astadi este prezentarea noului ministeriu casei reprezentative. Ceremonia presentarii a fostu simpla; mai antaiu s'au cetitu rescriptele regesei si ministeriali, ér dupa aceea ministeriu s'a infaciatu in vestmentu nationalu magiaru, bineventatu fiindu de catra una parte a casei cu „sè traiesca.“

Rescriptele prin cari MSA a denumit[?] ministeriulu Szlavy, nu aflamu de lipsa a le reproduce. Repetimu numai ca toti fostii ministri sub Lónyay sunt denumiti de nou in posturile lor, nou este numai c. Josifu *Zichy* pentru comeriou si industria, in locul lui Szlavy, carele este denumitu de ministru-presedinte. — Discursulu prin care Szlavy s'a prezentatu casei pre sine si pre colegii soi este aceta:

„On. casa! MSA binevoindu a me numi pre mine ministru-presedinte, ér pre colegii mei ministri intarindu-i in posturile lor de pan'acuma, am onore a me presentat on. case dimpreuna cu pre colegii mei ministri, recomandandu-ne bunavointei si rogandu-ve pentru ajutorulu si spriginulu Dvostre.“

Credu ca on. casa nu affa de lipsa ca ou aceta ocazione se ni desvoltamu mai in detaiu principale nostre, pentru ca on. casa ne cunoose pe fie-care dintre noi, cunoose bas'a, pe care partid'a s'a constituitu, cunoose dreptiunea, ce urma ea, aceta dreptiune de a carei effiuntia ne consideramu noi. Aceta basa ocupamu si noi, aceta dreptiune vomu urmá si noi, pana candu ni permitu poterile, pana candu vomu avé fericiroa d'a posedé increderea maioritáti casei.

Credu insa ca on. casa astépta se-i spunemu inca acuma ce dorimu a ispravi in decursulu sesiunei dietali presinte.

Tienemu necesarie mai nainte de tote proieptele de lege presentate deja. Necesaria tienemu organizarea pamentulu regiu, necesaria crearea de legi neincungjurabile in urm'a provincialisarii confinaloru militari; prin aceta incheiandu-se organizatiunea tierii.

Afora de aceta atribuiumu mare necesitate regulári finantieloru tierii. Spre acetu scopu cátu mai curendu vom subterne on. case unu proieptu de lege pentru contragerea unui imprumutu.

Prevedindu ca bugetulu de pre anul 1873 neinte de espirarea anulii presinte nu se va poté desbata si incheia, ni vom lua libertate d'a vi cere impoterire pentru primulu patriariu alu anulii viitoriu, spre a scote mai departe dá-rile si a dá guvernulu midilócele necesarie pentru administratiunea tierii.

Apoi vor urmá desbatarea bugetulu de pre 1873 si revisiunea socotiloru de incheiare de pre anii trecuti; mai multe proiepte de lege relative la reformarea sengurateciloru dári. — Guvernulu tiene de neincungjurabilu necesariu ca cestiunea de banca se se resolve in fine cu interventiunea legelatiunei inca sub aceta sesiune.

Afora de aceta vor obveni mai multe proiepte de lege, cari desi nu sunt mai puoinu importante, totusi dupa natur'a lor nepre-tin-diendu multu timp, se vor poté desbata pre langa cele amintite.

Dorimu ca comisiunea esmisa pentru revisiunea regulamentulu casei, se-si incheie cátu mai nainte lucrári, inca nainte de incheiarea sesiunei presinte.

Daca ni va succeda a resolve tote aceta, credu ca vom meritá recunoscint'a tierii cumca ni-am implinitu detorit'a.

Grea este problema ce eu si colegii mei ministri am luat a supr'a nostra; dar am facutu aceta in acea tare convictiune a nostra, ca — precum in aceta casa asia si in tiéra diferitele partide tote maneca din patriotismu si ca numai binele patriei ilu au naintea ochiloru. — Recomandandu-ne de nou on. case, ve rogánu pentru spriginulu Dvostre.“

Dupa acetu discursu, autentican-du-se protocolulu cu privintia la rescriptele regesei cetite, spre a se tramite rescriptele casei magnatiloru, si mai presentandu-se unele petitiuni si unele reporturi, siedintia se redica la 11 ore.

Jurnalistulu.

Reproducemu dupa „N. Cur. Rom.“ urmatoriu articulu alu unei dintre eminentissimele capacitati ale seculu:

„Intr'o societate ca a nostra, (francesa.) opiniunea este ea ore ecitabile in privintia diaristulu? Ilu pune ea ore in rangulu ce ocupa elu in marele opu alu civilizatiunei? Eu credu ca, serviciile sale sunt cu atatu mai puoinu res-platite, cu cátu ele sunt mai dese. VEDIENDU-LU in fie-care di la lucru, noi uitamu aceea ce-lu costa lucrulu. — Sè luam bine sém'a, se nu devenimur ingrati prin deprindere.“

Déca intr'unu poporu semtiemintele s'au amortitu, cine le destépta? Cine va merge se semene, in fie-care di, seminti'a cea buna, in ciud'a furtunei? — Diaristulu. — Elu isi sacrifica repausulu seu, viét'a sa, pe fie-care ora. Si noi, noi ascultamu, uitandu ca noulu sece-risiu e detoritu muncii sale, curagiulu seu, perseverentiei, (stáruintei,) sale.

In adevuru, ce sunt cártile nostre in comparatiune cu necurmat'a lucrare a diaristicii? Vnetu si fum. Si tribun'a — ce ar fi ea, fora de acetu ecou crescendu alu diareloru?

Eu potu se-mi inchipuescu o tiéra plina de cárti si de robi, insa ori unde affu pe diaristu onoratu, eu sciu ca atunci me affu intr'unu pamentu liberu. Conditiunea sa, amenintata seu asigurata, este semnu dependintiei seu alu nedependentiei unui poporu.

Eu am vedutu pe diaristu in proscriptione Pretotindeni elu insa portá cu elu arm'a si stindardulu seu. Dintre noi toti proscrisii, singuru numai elu si-a pestratu mai bine sperant'a; cu-vintele sale nu strabateau mai multu in patri'a sa, dara ele umpleau Belgia, Svitiera, Italia, Grecia, Englitera, Brasilia, Buenos-Airos; elu ca si revolutiunea facea incunjurulu lumii.

Strainii diceau; „Ascultati! éca spiritulu francesu. Elu traesca inca!“ *Edgard Quinet.*

Din *Chioru*, in 20 noevmre 1872.

Multu stim. Redactiune! VEDIENDU cátu de multu ve interesati, si respective ve luptati in cauzela invetiamentulu, nutrescu sperantia ca veti dá locu in pretiutulu Dvostre diariu urmatoriloru orduri.

Ceaa-ce de mai multi ani dorimu — multiamita providentiei, am ajunsu; adeca in 27 optobre a. e. invetiatorii chioreni gr. cat. in intielesulu cerculariulu M. ord. au tienuu conferintia si au alesu oficialii reuniunei invetiator-resci. In acea conferintia s'au alesu oficialii reuniunei constituande, s'a facutu statutele cari apoi s'au asterontu Mar. Ord. spre aprobare.

Merita tota laud'a cuventárilor cu cari Rev. d. protopopu alu Siomcutei-mare, Atanasiu Cototiu, a deschisu conferint'a, aretandu scopulu reuniunei, si indegetandu modulu cum au de a procedu invetiatorii sa se corespunda chiamarei loru.

Asemenea e demnu de tota stima Dom-nulu advocatu Nicolau Nilvanu, carele a luat parte cu noi la conferintia, ajutandu cu statutele si opiniunile dsale ca ce ar fi de facutu ca se ajungemu la limanulu doritu.

Pre feciele invetiatoriloru stralucea bucuria candu s'a cetitu ca: „scopulu reuniunei e crearea unui fondu, din care se fia posibila ajutorarea veduveloru si a orfaniloru invetiatoriloru, precum si a invetiatoriloru deveniti nepotentiosi.“

Si intru adevuru, cine ar poté dice ca aceta nu e unu scopu, carele nu numai invetiatorii, ci chiar si Mar. Ord. l'au affatu de necesariu?!

Realizarea dorintieloru nostre, sjungerea scopulu depinde de la devotamentulu nostru, precum si de la semtiulu nationalu a celoru iubitori de progresu.

Eu sum de parere ca: „de vom vot, vom si poté.“ —

Sè voimur dara, frat-loru, cáci — aspiratiunile nostre se vor realisá spriginindu-ne si inteligint'a romana din Siomcuta, dintre carea speramu ca mai multi se vor inscrie de membri ai reuniunei. — „Scopulu e pré santu!“

Dreptu aceea, fratileru, in armonia buna se ni stradiimur spre ajungerea lui; astfelu Ddieu ne va ajutá in intreprinderea nostra, éra urmatorii nostri ne vor binecuventá.

Dee Ddieu se fia asia!

Elia Papu,
invetiatoriu confes.

Brasiovu, novembre 1872.

Comerciulu e sufletulu societáti civilizatiórie; elu pentru noi e o putere nationala, déca e in mani romanesci; despre aceta credu ca a bine a se scrie dosu si a se impinenti publiculu

concerninte. Comerciulu Transilvaniei si-a avutu in secululu trecut si si are inca in aceta centuru seu in Brasiovu. Brasiovulu pentru comeriou e celu mai de frunte locu in Transilvania. Romanii comercianti din secululu trecut si si din aceta, au multe merite in aceta privintia. Ei dupa convingerea mea au merite patriotice si natiunele, patriotice pentru inlesnirea articu-liloru necesari si pentru aducerea cea multa de aur si argintu din Romania. Merita nationalu au, ca nu numai a existatu prin comercianti o putere nationala, dara ei au destéptatu progresulu si cultur'a Romaniloru. Cele mai multe cárti bisericesci, morale si istorice, cari s'au tiparitu de la 1570 in cóci, le aflamu edate de comercianti, ér indemnulu culturei lu dovedescu Institutele infiintiate aici. Voiu se atingu spiritulu si interesulu comercialu; ambele le-au doveditu prin infiintierea corpulu comercialu, adeca a *Gremiulu romanu negutiatorescu de aici*, si prin acvirarea la intreprinderea Bor-szecului, care are ataceri de sute de mii. Culmea insa nu si-a ajunsu aceta afacere, fiindu ca strainii cei ce vinu cu calea ferata, vinu cu asociare de susu si cu midilóce si mai inlesnitiórie; de aceta stimamu si laudamu ideia dloru D. M. si C. St. pentru infiintierea unei banci romanesci, cáci ea este o necesitate mare, si tristu destulu este ca nu s'a infiintiatu inca de la 1852. Armele ce recomanda presentulu contra concurentiei sunt: *puterile intrunite*. De aceta salutariu este cea-ce se vorbesce, ca se se intruné-sa tote afacerile intr'o casa. Aceta e spiritulu comercialu alu lui *Dumitru Mariu*, care de pre la anul 1840 propoveduia. Pe acelu barbata nationalu zelosu se scie, ca strainii au planuitu de l'au pusu bine, pentru ca éra in ghiarele lor. Poteri de bani cum au unii romani, n'au strainii; de ca se nu se concentreze? Déca ai atari afaceri de bani cu strainii, te dá tergului, cum au latratu unii prin Pest'a, desacreditandu de o parte, de alt'a impoternicindu arm'a cea mai deciditória a strainiloru si mai cu deosebire a inamiciloru nostri. Dreptu aceta felicitamu si incuragiamu *ingradirea comeriului romanu in Brasiovu*.

Boccea-montana, in 20 novembre 1872.

(*Parastasu pentru eroulu Jancu*.) Recunoscint'a si multiamita cea adevérata facia de barbati binemeritati — dupa mórtea lor se manifesta prin radicare de monumente si prin rogatiunile, ce poporul inaltia catra providintia pentru odihn'a sufletelor lor. Astfelu si poporul nostru romanu n'a intrelasatu a radica monumente pentru barbati sei renun-miti, cari s'au luptat in timpii vitregi pentru existint'a sa.

Pana acuma n'am cetitu noi intr'unu diariu, se se fia pusu in lucrare radicarea unui monumentu intru memoria eroulu *Jancu*, ca recompensa si drepta recunoscintia a romaniloru pentru faptele lui din 1848/9, nutrescu insa sperantia, ca romanii in aceta privintia nu vor remane in deretu celoru lalte popóra.

On. publicu si va aduce aminte, ca in acetu pré stimatu diariu, unu corespundinte din giurulu *Boccei*, a scrisu despre unu parastasu, ce comunitátele *Boccea-montana* si *Vasiova* — pe cari numai unu podu le desparte — vor se lu celebredie pentru eroulu *Jancu*.

Acete doué comunitati voindu a-si implini o sacra detorintia, inca mai nainte a otaritu a serbá parastasu pentru nemoritoriulu erou, l'au amenatu insa pre dominec'a prima din postulu nascerii, ca pre diu'a cea mai acomodata pentru o asemenea solemnitate.

Astfelu diu'a de ieri, a dominecii prime din postulu nasceri, pentru acete doué comune a fostu o adevérata di de serbatóre nationala, la care a participatu unu mare numeru de betrani, barbati, juni, teneri in vestminte serbatoresci. Inim'a ni se naltá de bucuria candu vedeam venindu duoi cáte duoi pe frati nostri vecini din *Vasiova*, in frunte cu preotulu si invetiatoriu lor. Celoru vre-o 60 de scolari, urmau cu pietate barbati si mueri betrane spre a asista la celebrarea parastasulu.

Imbinandu-se ambele comune in biseric'a din locu, preotii locali numai de cátu sa ambra-cara in ornamente negre. Éra se uitu, ca bravulu preotu din *Domanu Ioanu Oprea* a alergatu din departare la celebrarea parastalu. Dec. 4 preotii, 2 invetiatorii, choristii din locu si multu poporu, cu lumini in mana incepu cautá-tárele indatinute, dintre cari multe se incepu a si fiaiu cu: „odihnesce Dómné pe servulu teu *Avramu Jancu*.“ Poporul cu pietate ascultá si cantá dupa cantori. La finea parastasulu be-

tranulu parochu *Zaharia Botosiu* tienú una cu-ventare ocaionala, accentuandu mai cu sém'a, ca *Jancu* s'a luptatu pentru libertate, fratiótate, dinastia si pentru dulcea nostra natiune, dupa care cuventare se cantá de repetite ori. „In veci pomenirea lui.“

Astfelu se celebrá parastasu aici pentru eroulu nostru, si dupa finirea lui — urmandu datina a poporulu nostru, o datina, mosconita de la stramosii nostri, se impartu poména, 170 de spire cumperate si rachia 1/4 de acovu, donatu de maestrulu jococariu si zelosulu nationalistu *V. Diaconoviciu*.

Onóre acestni omu bravu, onóre epitropiloru nostri, onóre mai eu sém'a preotiloru si tutoror celoru ce au contribuitu la naltierea serbatorii.

Incheiu cu: „faca toti asemenea.“

Joane Marcu,
docinte gr. or.

Aradu, 5 decembrie 1872.

(*Fedecile puse ulterioarei pertractatiuni de despartire ierarchica in comunele mestecate*.) Candu ne bucuramu de rezultatele, secerate pana acum — in cele mai multe comune mestecate, ce finalminte se despartira, si candu respectivele comisiuni delegatiunale erau se si termine activitatea in tote cele lalte comune, inca nedespartite, atunci din partea auctoritatiloru ierarchice-diecessane serbe — nu scimur cu ce dreptu — d'odata ni se curmá pasirea mai de parte pre calea inceputa.

Éca cu ce apucature. La *Temisóra* in suburbiulu *Fabricu*, biseric'a de la *St. Georgiu*, comisiunea delegatiunei serbe nu voiesce se tiena pertractarea sub pretestu ca pentru aceta comuna bisericosa mestecata n'are nici o nviatiune de la presedintele delegatiunei congresuale serbe.

Cu privire la comunele mestecate din dieces'a de mai nainte a *Versietiuului*, anume la *Marcovesti*, *Jabuca* si *Margita-mare*, — unde la prim'a incercare nu se poté efectui, impacatiunea de despartire si asiá la cererea espressa a credintiosiloru romani se delegá o comisiune noua speciale, — pré SSA episcopulu *Versietiuului* *Emilianu Kengyelatz*, oficiosu a opritu pre reprezentantulu consistorialu, éra pre alu doilea membru alu comisiunei delegatiunale, parochulu din *Podporani* dlu *Stoiaidoviciu*. l'a facutu de a resignatu, de buna sém'a, pentru ca *ambii se nu participe* la ulterioarele pertractatiuni, si asiá aceta se nu se intemple, romanii se remana si mai de parte préda ierarchiei serbe.

Ce alta potemu deduce din aceta violinta si absurda apucatura a domniloru serbi de cátu ca rezultatele despartiriloru de pana acum au fostu contra asteptáriloru lor, ii-a surprinsu, sperandu ei dóra, ca credintiosii romani din comunele mestecate nu se vor dechiará pentru despartire seu se vor ingrozí de conditiunile cele grele ale serbiloru! dar se vediuira pacaliti, si asiá tocmai comunele din *apropierea resiedintiei* din *Versetu* n'ar voi se le véda despartite.

Inse indaru tote obstaculele ce ni la punu Dumeloru, cáci din parte competenté a nostra s'a si facutu déjà remonstratiune la inaltulu Ministeriu de culte, cerendu delaturarea pedeliloru si ordinarea respectarii *invoilei Carlove-tiene*, in care privintia rogamu si pre MSA dlu *V. Babesiu* ca referinte si pre toti membrii ce se affa indemana ai delegatiunei, spre a intreveni pentru grabnic'a remediare a reulu, cu delaturarea tuturoru pedecelor! — — P. —

Societatea academica romana.

Delegatiunea publica concursu ile nous, otarite in 1872 de societatea academica si republica si cele déjà anunciate, de traduceri din autori clasici, tese istorice, etc.

I.
a) *Premiulu Alexandru Ionu I.*

Conformu decisiunii luate de societatea academica romana in siedint'a din 3 septembre, pentru cea mai buna traducere a opulu lui *Cesare, de Bello Civili*, cu anesele de *Bello Alexandrino, Africano et Hispaniensi*, se publica concursu cu program'a si conditiunile urmatorie:

1. Traducerea va fi intr'o limba romanésca curata si elegante cautandu a se reproduce si n tradecere calitátele originalelui.

Se lasa insa in vederea traducetoriloru a dá note critice a supr'a diferiteloru lectuni ale locurilor obscure din testu cum si a supr'a terminiloru tehnici si numeloru proprii.

2. Terminul concursului, candu manuscriptele au să vina in cancelaria societății academice, este 15 iuliu 1873.

Cele venite mai târziu, nu se vor lua in consideratiune.

3. Manuscriptele se cere să fie scrise curat, legibile și de mână strâna, bine legate in fascicule și paginate.

4. In fruntea manuscriptului va fi scrisă o deviza sau *Motto* in veri-ce limbă, și totu de mână strâna.

5. Pe langa manuscriptu se va alătura și o scrisoare închisă in plicu sigilat cu sigiliulu foră inițialele autorelui, adresată catra societatea academica, și portandu pe drept'a din afora deviza manuscriptului scrisă ărași de mână strâna, ăr in numele traducătorului.

6. Manuscriptele se vor censura și judeca prin secțiunea filologica; care va propune societății academice in ședința plenaria primirea aceluia dintre operatele venite, care va merita premiulu destinat pentru această lucrare.

7. Manuscriptele nepremiate se vor paștră in arhivele societății până ce se vor reclama de autorii lor, ale carora nume remanu necunoscute, fiind că plicurile ce le vor cuprinde se vor deschide.

8. Premiulu defiptu pentru această lucrare, din proc. fondului Alesandru Iónu I. este de lei noui 1200.*

II.

b) Premiulu *Evangelii Zappa*.

„Fiindu că antai'a publicatiune de concursu pentru lucrarea celei mai bune sintactice romane n'a datu nici un rezultat, d'acea, conformu deciziunii societății din . . . . pentru aceeași lucrare, se publica din nou concursulu cu program'a și condițiunile următoare:

I. *Program'a*. Partea sintactica a gramaticei limbii romane va cuprinde:

1. O introduțiune generale, in care se vor stabili prin esemple trase atātu din limb'a proprie, câtu și din alte limbe, mai vertosu din limbele clasice și sarori cu a noastră, diversele relațiuni in cari se potu pune conceptele spre enunțierea cugetărilor, stabilindu-se totu d'o data și terminologi'a sintactica cea mai buna, ce s'ar poté dá dupa cele mai nouse lucrari gramaticale.

2. Sintasea specială a limbii romanesci in care se dezvoltă in detaliu tôte modurile de expresiune a fie-careia din relațiunile stabilite in partea generală, cautandu să se dea pentru fie-care modu de expresiune esemple numeroșe atātu din limb'a populară, câtu și din cărțile noastre cele mai bine scrise, vechi și noue, producendu-se la fie-care modu de expresiune a unei relațiuni sintactice și idiotismulu limbii, alaturandu-se fie-care din aceste forme de expresiune cu cele analoge limbii, mai alesu romanesci, cautandu in fine pe d'o parte să se alăga cele mai corecte expresiuni, ăr pe d'alta parte să se puna in vedere solecismii și frazele neadmisibile in limb'a noastră.

3. Topica romanescă, in care se va stabili pe d'o parte care este construcțiunea romana comună, ăr pe de alt'a se vor arată abaterile de această construcțiune punendu-se in lumina, prin esemple indestulătoare, necesitățile de expresiune din cari nascu inversiunile construcțiunii comune.

4. Regulele detaiate de ortografia, cum și de punctuațiune.

5. Unu conspectu istoricu alu diverselor fase, prin cari a trecut limb'a romanescă și sintasea ei, pentru ca din această să se traga concluziuni a sup'ra oalitatilor generale ale frazei romanesci.

Aceatu conspectu inșă nu se cere de rigore, ci se lasă in voi'a concurentilor.

II. Condițiunile concursului sunt:

1. Marimea opului ăr să fie celu puțin de 20 côle tiparite in octavu mare cu literă garmondu.

2. Terminulu pusu, candu manuscriptele concurentilor au să fie tramise societății, este 15 iuliu, 1873.

Manuscriptele venite in urm'a acestui terminu nu se vor lua in consideratiune.

3. Manuscriptele vor fi scrise in modu ligibile, de mână strâna, paginate și legate in fasciculu. Pe pagin'a antaiu vor portă o deviza in veri-ce limbă, sorisa de asemenea cu mână strâna. Aceasi deviza se va scrie și pr'unu plicu sigilat cu sigiliulu foră inițialele autorelui, in care plicu se va afla inohisu numele concurentului.

4. Manuscriptele se vor cerceta și judeca de secțiunea filologica, care va propune societății academice, in ședința plenară, primirea aceluia din operate, care va satisfice programei.

Manuscriptele respinse se vor paștră in arhivele societății, până ce se vor reclama de autorii lor, alu carora nume remanu necunoscute, fiind că plicurile ce le vor cuprinde nu se vor deschide.

5. Premiulu destinat petru lucrarea care va atinge perfectiunea, va fi de 400 de galbeni. Sunt inșă destinate anca două premii, unulu de 200 galbeni și altulu de 100 de galbeni, in favorea acelor concurenti, cari s'ar apropiă de perfectiunea cerută.

N. Kretulescu,
presedinte.

V. A. Urechia,
secretaru generale.

Varietati.

— (Avisare celor pre cari îi privesce!)

In nrulu precedent, (92,) publicaramu pentru a trei-a ăra unu *Concursu* spre implinirea unui postu de parochia vacante in comunitatea *Armenisii* langa Caransebesiu. Publicarea s'a făcutu in numele *comitetului parochialu*; intr'aceea aialta-ieri din partea comitetului parochialu ni sosi unu protestu, care ni spune cumca acelu concursu s'ar fi deschis numai la intravenirea unoru pucini privati din locu, foră tóta scirea și invoirea comitetului. Caus'a pe noi nu ne privesce de felu, fiind noi detori a publică ori-ce ni se tramite pe cale competinte. Concursulu cestiunatu ni s'a tramisu prin concernintele protopresviteratu. —

— (Este lucru caracteristicu și demnu de lauda!) In nrulu precedent publicaramu o corespundintă despre scandalosulu rezultatu alu procesului dlui capu alu deakistiloru din Carasiu, Vice-comitetu C. Gyika, contra dlui *Bontila* pentru o suma de bani, destinată de coruptiune la alegerea trecute. Despre acelu casu ni mai sosira ieri și alata-ieri inca trei reporturi, de același cuprinsu, numai inca mai cercustantiale, cari ni spunu că — proprie nu un'a, ci două sute de fl. a fostu sum'a coruptiunale dar un'a suta dlui *Gyika* ar lasă-o perduta, și de aceea a pretinsu numai un'a. Afora de acut'a indignatiunea in aceste reporturi afla o expresiune și mai poterica și desclinitu parintele preotu *Bontila* din Lugosielu, carele dupa marturisirea sub juramentu nainteă judetiului a chiar fratelul seu, s'a vendutu formalmente deakistiloru, se ie la trei parole in celu mai ageru modu. Si — tôte aceste reporturi ni se tramitu de catra barbati din cleru, ce dovedesco, că pe langa tóta nalt'a meistră a mai marilor clerului, n'a succesu de felu a ucide inim'a romana și moral'a crestina in peptulu veneratulu cleru de rondu! Acest'a ni-a fostu și ni remane radiemulu, speranti'a natiunei. —

— (Unu notariu romanu și inspectore scolaru, carele face scandalu in biserică și caută totu modulu de a-si face de capu!) Ni-am sprimatu una data indignatiunea pentru portarea dlui *Trifonescu* din *Ritisioru*, langa *Versietiu*, carele ca inspectore scolaru localu, ambla in ruptulu capului să amagăscă pe poporu, ca să casedie o clasă a școlii, remanendu o comună atātu de mare și vediuță, numai cu una bieta clasă! Curendu a inceput'o apoi dlui *Trifonescu* pre alta cōrda; densulu a inceputu a lucră pentru luarea școlii din man'a autonomiei noastre și a o dá domniloru, prochiemand'o de simultana!

— Dupa nōuele sciri ce avemu, dlui *Trifonescu* acum se arunca de dictatore chiar in biserică, amestecandu-se in alegerile de comitetu parochiale și prin influenție nelegali medilocindu, spre scandalisarea și a protopopului și a poporului — alegerea unoru ămeni petati și degradati! Si — ce alt'a poté să fie motivulu acestui omu intru această pecătoșă pornire a sa, — ce alt'a, de câtu coruptiunea, confusiunea, ruin'a pentru ca să se recomende domniloru de susu, despre cari elu crede că doroscu pre facia coruptiunea, confusiunea și ruin'a poporului romanu și pentru această lu vor remunera și-i vor iertă multele foră de legi ce-lu apăsa! Dar dlui *Trifonescu* se inșiela. Satenii cei necorupti și necoruptibili și vor descoperi foră delegile — cele bisericesci la competiți'a bisericescă, ăr cele notariali la competiți'a suprema și in casu de lipsă pana la Imperatulu, și rezultatulu va fi, că densulu ca unu facetoriu de rele, va fi scos și din biserică, și din satul să bage bine de sēma, că contele *Lónyay*, a totu puterniculu ministru-presedinte, milionariulu îndoue-die-citu, amicul de casa alu Imperatului, omulu

celu mai activu și isteti din țiera, tocmai cadu cu rusine, — pentru banuele de foră-de-legi ce se redicasera a sup'ra-i; — dar ce vre unu peatosu de *Trifonescu*, unu bietu notariu ce se afla chiar sub invostigatiune pentru banii satului, etc. etc. — ce vre acestu omu, de se apuca elu a vatemă unu poporu și o biserică, in drepturile lor?! Stăi, omule, și te întorče de la calea retacirei, carea te duce la prepaste sigura!

— (Indreptare.) In corespundint'a de la *Oravitiă*, nrulu 91, s'au stracoratu două erori tipice, pe cari venim a le indreptă asifelu: **G. S.** din *Rach.* a datu protopopulu *Josca* 100 fl. pentru clas'a II. din *Racasia*, ăr nu pentru cl. II. din *Jamu*. — **la S.** a pla titu câte 50 fl. pentru nepotulu seu **J. S.** ăra nu **I. J.** —

Necrologu.

Petru Grozesu, preotu in Banatu-Comlosiu, unulu dintre veteranii luptatori ai romanismului, amatu și stimatu de toti căti lu cunoseau, in 30 noemvre a. c. dupa unu scurtu morbu, a reposatu intru Domnulu, lasandu in cea mai profunda intristare pre fiii sei: *Vincentiu*, *Aureliu*, *Damianu*, și pre fiiele sale: *Sida*, *Cleopatra*, *Virginia* și *Maria*!

Morțea i-a fostu ea și a leului in lupta cu adversarii genului seu. Spiritulu seu celu nobilu și l'a afirmatu pana 'n ultim'a resuflare. Avere n'a lasatu dupa sine, ci a lasatu pre fiii sei ca testamentu natiunei sale: „Să fie *Romani adevărați*!“ —

Imormentarea ce i s'a făcutu — in 2 dec. a fostu grandioșă; poporulu din B. Comlosiu cu micu cu mare, in doiu și laorime, l'a petrecutu la locul de repausu eternu.

Petru Grozesu, ca preotu, parinte și romanu, in comun'a sa a imitatu pre plugariulu bunu, semenandu sementi'a buna și curatiendu hold'a de neghina cu tóta stăruință. Mandri'a lui cea mai mare ăra, că — s'a nascutu romanu!

Evenimentele aniloru din urma multu l'au intristatu și desgustatu, — mai vertosu că-lu siliau să se lupte in contra multora din sangele seu, pre cari din inima îi amă, dar ale cărora porniri retacite le condamnă.

La imormentare dlui preotu *T. Brancoveanu* din *Nadlacu* i-a făcutu onōrea cea de pre urma, rostindu-i intr'o frumoșă cuvântare funebrals laudele atātu de bine meritate și storcendu lacrimi de recunoștință din ochii ascultatorilor.

„Stegiarulu vechiu, bantuitu de viscolu, a caditu la pamentu, dara lăstarii i-au cuprinsu loculu și codrulu celu mandru nu va parli!“
Pentru luptele-i cu credința, să-i dicemu cu totii: „In eternu binecuvantata să-i fie memori'a!“ —

Convocare.

DD. membri ai comitetului Reuniunii invetiatoriloru din inspectoratele *Timisii* și *Vinga* prin această sunt poștiti la ședința pre diu'a de 8 decemvre a. c. cal. v. in localitatea dlui comercioante *P. Fogarasii*, suburbea *Fabricu* a *Timisioarei*.

In această ședința se va delibera a sup'ra unoru concluse ale adunării generale. — Important'a obiectelor recere infacisirea tuturor membriloru.

Beregsu, 23 novemvre 1872.
Andresu, m. p. G. *Buibasiu*, m. p.
presedinte. notariulu reuniunii.

Concursu

Care pentru stăruirea invetitorăscă la școl'a a II. confess. gr. or. romana din opidulu *Sirfa*, suburbiulu *Criministe*, protopresbiteratulu *Sirfa*, (*Vilagos*), și cottulu *Aradu*, se publica cu terminu pana in 17 decemvre a. c. st. v. in care diuă va fi și alegerea.

Emolumintele sunt: in bani gat'a 300 fl. v. a; 8 cubele de grâu, 8 cubele de malaiu, 12 orgii de lemne, din cari este a-se incaldit și școl'a, cuartiru liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de-a ocupă acestu postu, și vor tramite pan' la terminu recursurile loru comitetului parochialu gr. or. din *Sirfa*, povediute cu estrasu de botesu, cu atestatu de moralitate, cu testimoniulu despre absolvarea preparandiei și cu testimoniulu de calificatiune cu calcali pentru orasie.

Sirfa la 21 noemvrie 1872.
comitetulu parochialu gr. or. din *Sirfa*
cu scirea și consensulu meu
Ioanu Moldovanu, m. p.
inspectoru scolaru.

Anunțu.

La notariatulu din *Prezesci*, (comitatulu *Aradului*, tractulu de *Boros-Sebes*), fiindu lipsa de unu adjunctu practicu in afacerile notariali, și cu scrisore frumosea — pre langa condițiunile, respective emolumintele următoare: in bani gat'a 10 fl. la luna, diumetate din venitul paspörtelor, — afora de această vuptu regulatu, cortelu, lemne de focu câte i va fi de lipsa și spelatu liberu, — doritorii de a se aplică la acestu notariatu in calitate de adjunctu sunt avisati a se adresa foră intardiare — seu priu epistola, seu in persōna catra *subscrisulu* pentru cōntielegere mai de aprōpe.

Prezesci, 26 noemvre 1872.

Nicolau Polisii,
notariu cercualu.

3-3

Concursu.

La fundatiunea *Annei Alessandroviciu* din *Lugosiu*, pentru ajutoriulu studintiloru romani, se afla vacante două stipendie anuale de câte 100 fl. v. a. incependu de la 1. octomvre 1872, pre câte unu anu sub următoriele condițiuni, basate pe alu testamentulu fundatōrei:

1. Concurintele ăr să dovedesca că este studente seracu de confessiunea gr. or. și de parinti locuitori in *Lugosiu*.

2. Dintre estranei numai acei-a potu concurge cari pe langa calitatile recerute in p. 1. vor dovedit rudenie cu reposat'a fundatōre.

3. Concurentii au să alature la recursu testimoniulu scolasticu despre clas'a fnita, testimoniulu comunulu despre paupertatea parintiloru, legitimize despre frecuentarea clasei presinte, și de la celu mai aprōpe medicu comitatensu, testimoniulu despre starea sanatatei sale.

4. Terminulu pana candu tôte recursule au se fia ajunse la ședințele dlui *Alessandru Athanasieviciu*, fiacu regiu in *Lugosiu*, este di'a de 3/15 ianuaru 1873.

1-2

Epitropi'a.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de suplintu invetitorăscu la școl'a confess. gr. or. rom. din comun'a *Stamora-romana*, protopresviteratulu *Jebelului*, se publica concursu cu terminu pana la finea lui novemvre st. v.

Emolumintele sunt: 94 fl. 50 cr. in bani; 1 maja de sare, 1 maja de clisă, 25 lb. de luminari, 25 meti de grâu, 25 meti de cucurdiu, 9 orgii de lemne, din cari ăra a se incaldit și școl'a, 4 jugere de pamentu aratoriu și cortelu liberu cu 1/2 gradina.

Din tôte mai susu insemuatele emoluminte, 2 parti sunt destinate pentru suplintu ăra o a trei'a parte pentru invetitoriu lu betranu.

Doritorii de a ocupă acestu postu, sunt avisati a-si tramite recursule, instruite in intielesulu statutului org. și adresate comitetului par. catra reverendis. d. ppteru *Alessandru Joanicu* in *Jebelu*.

Stamora-romana, 15 nov. 1872.

Comitetulu parochialu,
in cōntielegere cu

3-3

dlu protopresv. districtualu.

Concursu

Petru Miosicu, primulu invetitoriu de princi la școl'a confesiunala din *Satu-nou*, protopresbiteratulu *Panciovei*, dandu-si demisiunea, pentru implinirea postulu invetitorăscu, ast-feliu devenitu vacante se publica concursu cu terminu pana in 26 novemvre a. c. st. v.

Emolumintele sunt: in bani gat'a 408 fl. v. a. 4 1/2 orgii de lemne, cortelu liberu cu gradina.

Doritorii de a concurge au a-si tramite suplicelu, adresate comitetului parochialu, și provediute cu documentele prescise in statut. org. catra pre onor. d. protopresbiteru *Simeonu Dimitroviciu* in *Panciova*.

Satu-nou, 13 nov. 1872.

Comitetulu parochialu,

3-3

in cōntielegere cu
dlu protopresb. tractualu.

Cursurile la burs'a de Viena.

(Dupa inșciintarea telegrafica din 7 dec.)

Imprum. de statu convertatu cu 5% 66.— Imprum. natiunala 70.50; Actiunile de creditu 342.60; — sortiurile din 1860: 125.50 sortiurile din 1864: 145.50; Obligatiunile de sarcinarii de pamentu, cele ung. 79.50; banatice 7.850; transilv. 77.50 bucov. 76.50 argintulu 107.90; galbenii 6.12; napoleonii 8.70.